

abonnement pour un an

350 Piastres

Edition spéciale. 500 ptrs.

Adresse :

« Idjtihad » Constantinople

Téléph. St. 865

XXIV ème ANNÉE

30 Novembre 1928 No. 265

اجتهاد

علمی، ادبی، اقتصادی، صناعی، صحی مجموعہ

آبونمان: سنہ لکی [24 نسخہ]

تور کیا ایچون 2 بچق، خار ج ایچون
3 بچق، اعلا کاغذ لیس 5 لیرادر.

ادارہ خانہ سی :

جنال اوغلندہ « اجتہاد ثہوی »

تاریخ تاسیسی : 1904 - جنوہ

یکرمی دردنجی سنہ

نومرو 265 - 30 تشرین ثانی 1928

زاهد بکرم ترا چومانشناسد

بیگانه ترا چو آشنا شناسد

کفتی که کنه ممکن بدوزخ برمت

اینها بکسی کو که ترا شناسد

(زاهد بزم قدر سنک کر مکی آکلایاماز سکا بیگانه

اولان سکا آشنا قدر سنی آکلایاماز ؛ کناء ایشلر سهک

سنی جهنمه قویارم دیورسین ؛ بونی سنی آکلایان کیمسه یه

سویله .)

در صومعه و مدرسه و دیروکشت

ترسند زدوز خند وجویای بهشت

آنکس که زاسرار خدا باخبرست

زین تخم در اندردن خود هیچ نکشت

(جامعه ، مدرسه و کلیساده وسیناغوغده جهنمدن

قورقارلر و جنتی آرارلر اول کیمسه که اسرار خدایه واقفدر .

اولک دروننده بو تخم هیچ بر زمان یشرمز .)

کورویور که شاعر ، دوست ، ندن بر طرز و قورانه

ایله طلب عفو و بو عفو ادعای حق ایدور و دیور که :

بن سنک قدر تنک یاراندینی حالده یم سنک نان و نعمتکله

بسله ندیم . بنم کناهمی ، سنک رحمتکمی زیاده در ، بونی

کورمک ایچون یوز سنه ده کناء ایشله مک ایستردم .

(رباعی ع . ج نستخسی تومرو 464) بوده کوستریر که

خیامک اصلاح نفسه پکده خواهشی یوقدر .

یارب تو کریمی و کریمی کرم است

عاصی زچه روبرون زباغ ارم است

بطاعتم اریختی آن نیست اکر

بامعصیت اکر یحیی کرم است

(یارب سن کریستین و کریملک عفو و غفرانده دره

ایلک کناء ایشله ین نیچون جنتدن طرد اولوندی . سکا

اطاعتمدن دولایی بی مظهر مغفرت ایده رسهک بو کرم

دکدر . اکر بن عاصی ایکن بانا عفو ایله معامله ایدر شهک

اوزمان کرم اولور)

من بنده عاصیم رضای تو کجاست ؟

تاریک دلم نور صفای تو کجاست ؟

مارا تو بهشت اکر بطاعت بخشی

این مهربود لطف و عطای تو کجاست ؟

(بن عاصی بر بنده یم سنک رضاک نره دده در . بن

قارا کلک کو گلی یم سنک نور و صفاک نره در . اکر سن

جنتی طاعتله ویریر سهک نره بر بوج اوده مش اولور سنک

او حالده سنک اطف و عطاک نره دده در ؟)

فاسق خوانند مراد ماتم پیوست

من بیکنم حال شایین که چه هست

برمن بخلاف شرع ای اهل صلاح

جز خر و لواطه و زنا جرم نه است [*]

(بکا انسانلر لایتنقطع فاسق دیورلره بن بی کناهم ،

ای اهل صلاح سز کندی حالکزه باقکز ناصلدر . بنم

ایچون شرع خلافنده شراب و لواطه و زنادن باشقا جرم

اصلا یوقدر)

PAUL VERLAINE

« Pauvre Lelian »

ادبیاتنده بر چوق مثاللر کورویورز .

اون طقوزنجی عصر معلول بر عصر دی ؛

شاتو بریانک « رونه » سی ، کوته نک « ورتیه » ی ،

لئون دوده نک « Stupide » کله سیله توصیف ایتدیکی اون

طقوزنجی عصرک ایکی بویوک وصیتنامه سنی تشکیل ایدر .

نشئه نک نیک بینلکک افراطی نه قادار فنا ایسه ؛ اضطرابک

ونیک بینلکک افراطی ده او قادار فنادر .

حیاتدن اک مسعود کپیش ، آغلارکن کوله رک ، کولرکن

[*] عبدالله جودت (جز غدر) شکنده قیدایشده .

شاعر اوله رق حیاته کوزلرنی آچانلر ، صوک دملرینه

قادار یورکارنده برر یارا طاشیرلر .

اک بویوک لیریکلر ، لئوپاردیلر ، یایرونلر ، شهله یلر ،

لامارتینلر ، موسهلر ، هوغولر ، هیچیه ، برر جناز ، کبی

آتیلان « آن » لره باقارق ایکله دیلر .

شعر روحک لسانیدر ، صایدیم شاعرلر بو لسانله اک بویوک

دینی ترنم ایتدیلر ؛ اضطراب دینی . رومانیک دیدیکمز بو شاعرلر

رها بوله مایان اضطرابلریله اون طقوزنجی عصری زهرله دکدن

صوکر ا کوچوب کیتدیلر . فقط سرپدکاری توضوملر نشوونا

بولدی . بو کون ، رومانسیم اوله مشدر ، حال حاضر فرانسه

La Bonne Chanson ننده نه کوزل ترنم ایدر !
Léon Dierx دن صوکر شاعرلرک پرنسی اعلان
ایدیلدی .

فقط او، اصل سلطنتی سفالت واضطراب بلده سنده سوردی .
زمینده توزلرک او یوقلادینی اوداسنی ظلمته تنویر ایتدی،
قلبی اللریله ایصیتدی، وافی کوچوک بر پنجره دن تماشایتدی .
اونی هر کون قارتیه لاتنک ومون پارسک قهوه لرده بر
محکوم کیی دوشونجه لی، بر آپست قدی او کنده کورورلردی .
اکثر شعرلری سرخوشکن یازدی .
نوازش وعشقه اسیر، نوازش عشقی طامادن کنه
ایشله دی؛ فقط درحال یاپدینه نادم، تا کرینک دیزینه بوزولوب
یالواردی .

بالخاصه Sagesse ک ایکنجی قسمنده، طقوز پارچای
احتوا ایدن اوچنجی شعر، بزه اک صمیمی، اک درین ندامت
حسلی دویورور .
حیات، (Verlaine) ی هر برنذر یارالادی . فقط
اضطراب دهانک فدیة نجاتیدر .

اضطراب اوفی یوکسلدی وروجه یاقلاشدیردی . وهرلن
کندیسندن اول هیچ برشاعرک یامامادینی یکی بر شعریارادی .
اونک الهامی، نه کسکین حایقیریشلره آونه دوغر و آتیلان
برقازتال، ونه ده نامتناهی قوللریله اقلری قوجاقلایان براژدردی .
اونک الهامی بر چوجوقدی . بعضاً آغلایان بعضاً کولن
قوشان، دوشن، صاف وشیاریق بر چوجوق .
ایشته بوصاف الهامدر، که (Verlaine) ه اک نفیس شاه
اثرلری یازدیرتدی . اعتراف ایتدی، شاعرک کتابلریک بر
چوخی اهمیتسنر شعرلره دولودر .
فقط بو مقناسر سسلر آراسنده، روحدن کلن نه درین
هیچقیریلر وار .
حس ادبیاتنده :

Mon rêve familier

Green

Chanson d'automne

H Bacio

Colloque sentimental

« H pleure dans mon coeur » و

مصراعیه باشلایان آریهت قادار، ایچدن کلن صمیمی
وحزین قاچ شعر دها بوله بیلور .
وهرلن، سیکرلریزک اک قراری، اک اینجه اهتزازلری
روحه دیوران شعرل یازدی . وهرلنک بوتون شعری قلبدن
کلن بر سسادی . اوله بر شعرکه آهنگی سرآزاد، وقایه لری
آل آله ویروب ترنم ایدن معصوم بر چوجوق حلقه سی قادار
صاف . . .

*
**

آغایه رق کچیشدر . بربرینه قاریشان نشته واضطراب، یاغور
یاغارکن کونشک اطرافه ایشیقلری دوکمه سی قادار روحه
کنیشک ویریر .

ایشته نشته ایله اضطرابک بو الهی امتزاجی اون طقوزنجی
عصر نهایتلرینه دوغرو، (پول وهرلن) ده تجلی ایتدی .
وهرلن هیچ بر زمان سنبولیست اولادی . وهرلن
حقنده بر کتاب یازان Alfred Poizat وداها بر چوق
تدقیقچیلر سنبولیسمک تعریفی یاماماشلردر . سنبولیسم،
ظلمت دکیلدر؛ وهرلنک شعرلرده ایسه هیچ بر قارا کاق
نقطه یوقدر . وهرلن رومانیک بر شاعردر؛ اضطرابی
ونشته سی صوک حدینه واردیرمایان، ایکسینی بربرینه صراج
ایدرک یوموشاق بر شعر یاراتان بر رومانیکدر .
شعر بر اهتزازدر دیرسه ک، شاعری، آلدینی اک
کوچوک صوتی کنیش ویتترین بر عکس صدایه قلب ایدن بر
مفاره یه قیاسی ایدرسه ک، شبهه سزکه . وهرلن فرانسه ک (فرانسوا
ویللون) دن بری کلن اک بویوک Bohème sentimental
شاعریدر .

وهرلن بوتون حیاتجه، « تجربه یی، قولزدن طوتوب
بزی حیانک چتین یوللرنده یوروتن او سرت آرقاداشی طامادی .
حیانک اک آجی زهرلری طاندی . قاچ دفعه یوکسکلردن
زمینه سقوط ایتدی .

فقط او، دوشدکن صوکر درحال دوغرولوب آجیسنی
اونوتان، وایصلاق کوزلری یکیدن حیانک نشته سنه چورن
بر چوجوقدی . حیانتک نهایتنه قادار چوجوق قالدی . بونک
ایچوندرکه او قادارده بویوک اولدی . اونک طالعنه آجیه لمی ؟
خایر . . . او، سعادتک سرنی متوالی دوشوشارده،
کوز یاشلرندن تبسمه، وتبسمدن کوز یاشنه کچیشده بولشدی .
تام معناسیله برانسان اولق او قادار کوچ و آجی برشیدرکه:
هوس و ذوقک اقلرلرده قوشماق، ایچدن کلن جمله لک
جاذبه سندن قورولمغه چالیشمق، دوشمک قورقوسیه یوکسکلره
چیقماق، دیکنلریله یارالانق قورقوسیه حسک کلری
طوبالاماق، عشقی، برکله بک کیی توزه انقلاب ایده جک دیه،
یاقالاماق

نه کوچ ونه حزن بر مجادله !
بویوک بر شاعر اولان (وهرلن) بویوک بر انسان دکیلدی .
اراده سی ضعیف، حسلی طاشقین وچوق خاستا ایدی .
بونک ایچوندرکه یوکسکلردن دوشدی، دیکنلرله یارالاندی
وعشقی و امید یارماقلری آراسنده برکله بکک توزلری کیی هوایه
صاورولدی .

وهرلن دوداقلرلرده ترنم، کوزلرلرده یاش بو حیاندن مست
کلوب کچدی .
بروکسلده کی وقعده دن صوکر، حسخانه ده بشریتک اک
بویوک ندامت کتابی یازدی . اونک حزانده کونشلی کونلرده
اولدی . بیچاره شاعر، حیانتک پک آز مسعود آنلری

داها او، اوله دن اول كنجل كنك حياته وعشقه دويمادن
خسوف ايديشنه آغلادی :

— Qu'as-tu fait, ô toi que voilà
Pleurant sans cesse ,
Dis , qu'as-tu fait, toi que voilà
De ta jeunesse ?

دامارلرني آتندن آيران اضطراب نهايت اونى حياتندن ده
آيردى . وهرلن ، شعرنده ديدىكي كيبى ، دالندن قويمش بر
صارى يارفايدى؛ بر نيش كوني ، روزكار اونى ابدى بوشلفه
فیرلاندی .

دهن 12 تشرین ثانی 1928

سعود کمال الدیه

تقلید وابداع

انكار ايتيمورز . شبهه يوق كه ذوقلر، دوشونوشلر، حیات
طرزلرينك آيرلنى اعتباريله ملتله كندى استعداد
وتمايللرينه موافق اجتماعى بر محيط ياراتيرلر . فقط مللى
حياتدن قصد ايديلن معنائى بوقدردار ومحدود بردائره
حصر ايتك ممكنايدر ؟ بواوصاف ، ابتدائى اقولمك ده
حائز اولدينى خصوصى بر وضعيتدر كه محيط ، حیات ،
عرق فرقلرينك طبيعى وظاهرى رنكلرندن عبارت قالير .
بوتقليد وانطباق حر كترلر جمعيتلر ابداعى حياته
كيدن بر تاريخ صفحه سى اولمله ماهيتاً غير مللى بر وضعیت
كوسترمز . زيرا تاريخى واقعلر ، اجتماعى حادثلر مللى
وارلقدن تكون ايتديكى ايچون ملتله ، بواعتبارله بوتون
عمر تاريخلرى امتدادنجه مللى بر حیات يشارلر . فقط
بوحيات ابداعيلشديكى زماندر كه شعورلو بر ماهيت آلارق
بارز بر هویت اكتساب ايدر . بوسيله بزبوراده مللى
حياتدن بحث ايدر كن آنجق ابداعى اولان حياتى نظر
دقته آيلورز ، يوقسه بسيط معناسيله مللى حيات بتون
بشرى تجمعايله اهميتسز فرقلرله هر زمان ايچون موجوددر .
حقيقتده معين تكامل دوره لرني كچيره رك ابداعى
بر حیات يشايان ملتله در كه عصرى معناده مللى انيكنى
احتوا ايدرلر . بين الملل اجتماعى واقتصادى تماس ومناسبتلر
آلش اولدينى جريانده بونقطه نظرى تقويه ايتكمده در .
بزم بوراده تدقيق ايتك ايستديكمز نقطه ، اوزون
تاريخ دوره لرنده يشاديغمز تقليدى حياتك شيمدى به قدر
نيچون ابداعيلشمديكمز سبيلرني آوامقدر . عصرلرجه
مدت شرق مدنيتنى تقليد ايتك ، بر عصرى متجاوز

فردلرده اولدينى كى جمعيتلرده تكامل يولنده بر
تقليد واحضار دوره سى كچيرمك مجبوريتنده درلر .
هر هانكى بر مدنيت انطباق ايتك ايستين ملتله ابتدا
او مدنيتك عمومى خطرلرني تقليد ايله ايشه باشلارلر .
بودوره ملتله فعاليت استقامتلى، داها زياده خارجى
اورنكلر ظاهرى اقسامنه معطوفدر . بوزمانلرده نظرلر
بستون يانجى ماهيت عرض ايدن اورنكلر تقليد ايديلر كن
چيزلن اولرك روح واساسلرى دكل بلكه شكللرينك
عجمى وابستائى بر قوپيه ستدن عبارتدر .

حياتك بوزمانده كى خصوصيتى معين بر شخصيتدن
محرومى تشكيل ايدر . استهداف ايديلن مدنيتك درين
تأثيراتى حياتك هر ساحه سنده كندى شديله حس ايتديرر .
اويله كه تفكر ، تحسس ، حتى معاشرت طرزلرنده بيله
تقليدى وغير مللى بر جرياتك حاكم تأثيراتى قوتله مشاهده
اولنور .

بو جهتله تورك جمعيتك بو كونكى تقليدى حياتى
تكامل ايچون ضرورى بر مرحله اولارق قبول ايتك
لازمدر . هيچ بر ملت كوستريله مزكه مللى وابداعى
حياتى تقليد ايله احضار ايتش اولماسين ! هر تكامل ايدن
جمعيت محقق بشقه بر مدنيتى تقليد ايدرك اوتكماله واصل
اولمشدر . ماضيده كى مدنيتلر تدقيق ايدرسك هپسكده
داها متوافق ير مدنيتك تأثيرى آلتنده انكشاف ايتديكى
كورده بيليرز .

بويله سويله مكله هر ملتك تابع اولدينى محيط شرائطى
نتيجه سنده تبلر ايدن قارافته يستيك خصوصيتلر اولدينى